

Ugeskrift for Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 36.

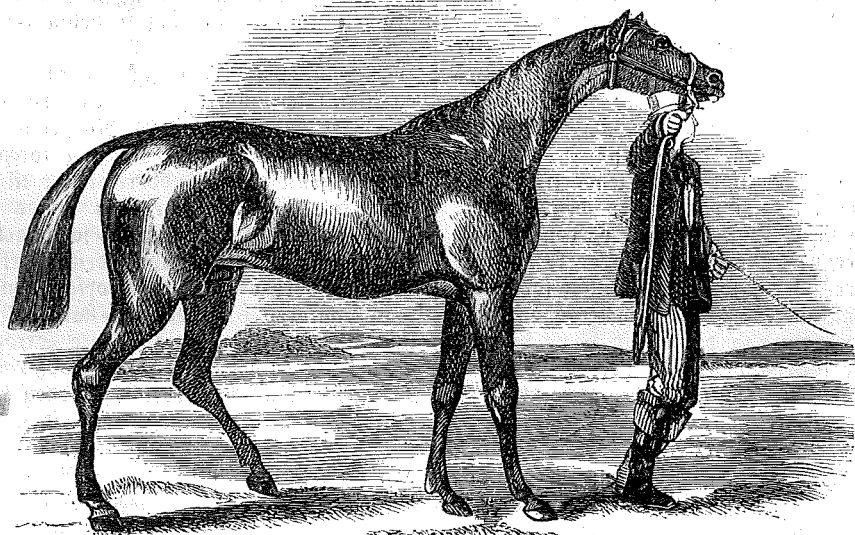
Lørdagen den 3die September 1859.

3die Merg.

Indhold.

Hesten. — Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Thronbjem fra 1ste til 5te Juli 1859. — Aarsager til mangelfuld Frugtbarhed og kort Livsvarighed hos Frugttræerne. — Afholdte Dyrstuer. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Hesten.

Den engelske rene Blodshest.

I Ugeskriftets foregaaende Mergange er der flere Gange bleven omtalt Regler for Dannelsen af Dyracer. Det Offentlige er kommen til Overbevisning om, at Foredlingen af Landets vigtigste Nyttedyr, saasom Hesten, Hornkveget, Faaret og Svinet, ei lader sig iverksætte af Privatmand alene; thi Pengemidler, Kundskab og Upartiskhed i en længere Tidssække kan ikke paaregnes med Bestemthed, hvor Smag og Behag skal faa Stemme med, og i denne vigtige Sag gjelder det, at saa faa som muligt, helst en enkelt erfaren Mand faar Magten til at lede Racedannelsen eller Raceforedlingen for den Dyrsort, han har fæstet sin Førljævlighed og Interesse ved. Statsagronom Lindqvist har i de sidste Aar arbejdet paa at undersøge og bedømme Landets Heste- og Kveglag, for efter fuldbendte Undersøgelser at indgaa med Forslag til Dyrettelsen af Stutterier og Stambolanderier. I andre Lande er allerede store Anstren-

geller gjorte for at frembringe for hvert de Dyracer, som høver det bedst. Vi ville i det Følgende kaste et Blik over, hvad der i saa Henseende er udført og navnlig efter en Franskmands Dyttegnelser gjengive Dyracerens Fremkomst, — altsaa deres Historie — i England; thi dette Land staar saa høit i Dyrskjødsel, at andre Lande, selv Amerika, derfra for uhorste Priser forsyner sig med Foredlingsdyr.

Nu kan enhver vide, at det ikke hos os kan vere Tale om ubetinget Efterligning af engelsk eller anden udenlandsk Fremgangsmaade, men det maa alligevel interessere den sande Dyrskaffer at høre, hvad der er gjort udenfor vort Land, om det Leste ikke netop passer for vore Forholde. Vi har nok faat høre, at Ugeskriftet ogsaa leverer Dyttegnelser, som ikke kan praktiseres hos os, men her til Svares, at vi ikke tvivle om, at Bladets Lesere vistnok har saa megen Ekfomsomhed, at de ved uden

gjentaget Paapeg at skjelne mellem det Anvendelige og ikke Anvendelige. Skulde en Mand indskrænke sig til kun at lese, hvad der er anvendbart for hans Bedrift, saa kom det tilsidt til at se daarligt ud med hans Kundskaber; thi Kundskab erhverves først ved at erfare og lese meget. Siden skjelner man gennem de erholdte Erfaringer mellem det Brugelige og Ubrugelige for sin Bedrift.

I Forventning om, at Bladets Læsere interessere sig for at høre om nogle Dyracers Fremkomst (Historie) i England, begynde vi nu med

Hesten.

Ved uafbrudte Anstrengelser, Dpoffrelser og Omhu er den engelske Hest allerede for lang Tid bragt til at være en Gjenstand for Hesteelsters Beundring og dens Ry strekker sig nu over den hele Verden. Paa en Maade er den bleven en kunstig Skabning, som giver et levende Bevis paa Menneskeaaendens Magt over og Indvirkning paa Gjenstande, som synes at ligge udenfor dens Indflydelse. Det er lærerigt for ethvert Land at iagttage, med hvilket Held og med hvilken Hurtighed man har vidst at forandre den engelske Hest, — som for to hundrede Aar siden stod tilbage for de franske — til de pregtige Dyr, som nu kappes med, ja maasse overgaa alle andre Landes Hester.

Man faar ikke gennem de Gamles Skrifter nogen rigtig Mening om de engelske Hesters Tilstand paa Romernes Tid. Vi kjende til, at de brittiske Krigsvogne*) foraarfagede den romerske Erobrer Cesar store Vanskeligheder, og den berømte Mand fortæller os i sine Skrifter, hvor kunstigt de Hester vare dresserede, som bleve sendte fore disse Dbeleggelsesmaskiner. Vi lese ligeledes om flere brittiske Hester, som paa denne Tid bleve førte til Rom, hvor de lagdes Merke til. Forresten synes det første Sammenstød mellem den indfødte Hest og de fremmede, som indførtes under de romerske Krigsfolks Ophold i England, ikke at have givet heldigt Resultat, men snarere det modsatte. Britternes fornemste Styrke bestod paa Tacitus's Tid i deres Infanteri, og denne Historiefortæller taler mindre gunstigt end sine Forjængere om de engelske Hester.

Snart rommede imidlertid Romerne et Land, som kun var dem til Byrde, og overlod det til nye Folkelag, der kom fra Østersjøløndene. Anglo-Saxerne interesserede sig meget for Hesten. Ridning var hos dem en Indlingsforretning og Både fortæller os, at i 631 begyndte den høie Geistlighed, som indtil nu havde gaaet tilfods, at betjene sig af Rideheste, men som et Bevis paa Jomngbed besteg de kun Hopper. Alfred den Store beskæftigede sig med de indfødte Racers Forbedring og oprettede et Embede kaldet horse-thane (Overstaldmester.) Under Athelstans Regjering (en Sønnesøn af Alfred) hører man om Indførelsen af tydske Hester ved en Present fra Hugo den Store,

*) Disse Vogne vare forsynede med udstaaende Rive, hvormed Engleberne spibede og sonderstaa de stendige Rætter, idet Vognslyererne drev Hestene ind mellem dem, medens Krigsfolk, som vare placerede inde i Vognene, samtidigt brugte Skibe og Svavaaben.

Fader til Hugo Capet, men ingen Skribent omtaler Virkningerne af denne Blanding med nyt Blod. Vi vide kun, at Engleberne fremdeles tvirigen holdt paa deres Race, hvad enten den nu var god eller slet. Saaledes forbød en af Athelstans Love Udførsel af Hester. Paa denne Tid omtales ogsaa Indførel af spanske Hester, hvilket uden Tvivl har haft heldige Resultater.

(Fortattes).

Udsigt over det afholdte 5te almindelige Landmandsmøde i Thronhjem fra 1ste til 5te Juli 1859.

(Fortættelse fra No. 35).

Hr. Bærksbestyrer Skaarup dirigerede Spørgsmaalet:

„Hvorledes anvendes, ifølge den hos os vundne Erfaring, Been, Guano eller anden saakaldet kunstig Gjødning fordelagtigst for Høsfed, Baarsed og Rodfrugter.“

Diskursen drejede sig om Anvendelsesmaader og Resultater, som allerede før ere kjendte. Vi henviser i saa Henseende til Hr. Norstrøms interessante Forsøg, som Ugekriftet dette og foregaaende Aar har leveret i hans Indberetninger til Regjeringen om Skolegaardene. Forresten syntes det af flere Dplysninger at fremgaa, at jo længere mod Nord eller jo højere over Havet, desto stærkere teres al Gjødsel bort i Jorden, hvorfor den her ogsaa maa paaføres i forholdsvis større Mengde end i lavere beliggende eller sydligere Strøg.

Anvendelsen af kunstig Gjødsel betinges for en stor Del af det Arbejde, Jorden kræver samtidigt med Gjødslingen. Hvor Tiden for Jordarbeidet som hos os er indskrænket til fra Slutningen af April til Midten af Oktober, maa man vogte sig for at oprive med Ploug og Harv mere, end man kan overkomme Aar om andet at faa vel bearbejdet og gjentaget. Derfor udlegges ogsaa nesten overalt gjødslet Land til Eng, for at Jorden kan holde ud i en Del Aar at give lønnende Grode uden gjentaget Jordarbejde. Da nu de kunstige Gjødsler ikke virke i mere end 1 til 2 Aar, saa kunne de ikke vel anvendes til Gjenlegning alene, men maa enten blandes med animalisk Gjødsel, eller anvendes som Overgjødsling paa Eng, i hvilket sidste Fald disse Gjødsler ikke fordre noget Jordarbejde.

I de sidste Aar har flere Fabrikker reist sig til Forarbejdelse af kunstige Gjødsler; og blandt disse leveres fra Hr. Skaarup Svøvelsure Ben, som baade nordens og søndenfjelds roses for sin sikre Virkning. At opløste Ben eller i alle Fald finmalede Ben bør foretrakkes for grovknuste lerer Engleberne os, som begynde at fratage Brugen af de sidste, fordi finmalede Ben hurtigere giver dem deres Udleg tilbage.

Hr. Korpslege Schübeler dirigerede Spørgsmaalet:

„Hvilke Husflidsgrene er det tilraadeligt at søge bragt til almindelig Udbredelse og Udvikling her i Landet.“

Dette Spørgsmaal er for en Del allerede bleven besvaret ved andre Landmandsmøder, saa en nærmere Udvikling af Nytten af saadanne Bineringer som Uinspinding, Straafletning, Kurvesletning, Tressjering, Handsfesyning, Opsamling af Skovaffald og Apothekerplanter, Benindsamling, Tangsamling, Høsfugle, Bivavl og Fiskeformerelse her kan forbigaaes.

Af nye Bineringer nevntes Forarbejdelsen af Skindbandsker, som en Mand i Verdalen skal levere af Skind, som han behandler paa en eiendommelig og af Andre ufsendt Maade. Nogle mente Hemmeligheden skaf i at Skindene garvedes med Pilebark, Andre at han benyttede Skind af ufødte Kød. At det Offentlige ved Pengetilskud skulde frelse Kunsten fra at udøds med Manden, som kun mod Erstatning er villig til at offentliggjøre den, sandt man ikke hensigtsmæssigt. Dette maatte overlades til den private Spekulation.

Til disse og lignende Bineringer gjordes i Almindelighed den Bemærkning, at det Befolkning avler Husflid; men hvor Befolkningen er tynd, der maa den meste Kraft anvendes i den grovere Livsvirksomhed til at erhverve de nødvendige Forødenheder.

For Kystegnene har Blanding af Tang (Tangasse) tilførs været en Indtægtskilde. Selvs Kvernstensbrud omtaltes som en vidt drevne Industri. Den legger altfor stort Beslag paa Kræfterne, saa at Agerbruget nu lider derunder. Man troede at denne Bedrift vilde faa en for Egnen heldigere Gang, hvis Interessentskaber dannede sig for at drive Stenbruddene med Kyndighed og paa bergmandsmæssig Maade.

Hr. Proprietær Solem dirigerede Spørgsmaalet:

„Ere vore Landbrugs-skoler, den høiere med Hensyn til sin Organisation, de lavere tillige med Hensyn til deres Virksomhed, fuldt svarende til Hensigten med deres Oprettelse, og vilde det ikke være ønskeligt at erholde en større Enhed saavel i Planen for dem, som i Kontrollen over dem?“

Om Spørgsmaalets tvende Dele gav Dirigenten en detailleret Besvarelse, som vi i dette korte Uddrag af det Nye i Forhandlingerne ikke driste os til at gengive, men som paa Grund af Spørgsmaalets Betydning i sin Tid skal blive optaget fra de trykte Forhandlinger. Forsamlingen var heller ikke inde paa den høiere Landbrugs-skoles Organisation; thi medens det fremhevedes, at i England, Tydskland og Frankrig nevnte Skoler ofte ere rent theoretiske, saaledes at Lerlingen fra Skolen gaar til Farmeren (den praktiserende Landmand) som praktisk fuldfører Undervisningen, saa kan denne Fremgangsmaade ikke passe navnlig for Næs; thi fra vor høiere Skole maa Lerlingen udgaa baade theoretisk og praktisk uddannet, ellers er han udeelig som Bestyrer af de lavere Landbrugs-skoler, der absolut fordrer en praktisk Forstander.

Angaaende de lavere Landbrugs-skoler reiste der sig en livlig Diskussion om, hvorvidt den med

Skolen forbundne Gaard burde være offentlig (Kommunens) Eiendom, eller om Skolebestyreren mod aarlig Godtgørelse burde prestere Jorden enten som Eiendom eller som Forpagtning. Forsvarerne af det Offentlige til Giere gik ud fra, at det i Almindelighed oversteg den i Regelen uforvarende Landbrugslerers Evne ved egen Pung at fremstille et Monsterbrug. Hertil fordredes store Forskud, som Privatmændene ikke kan eller vil ud med, saameget mindre som mange dyre Forsøg anstilles ikke for Fordelens Skyld, men alene for Lerlingernes Kundskabs Skyld.

Modpartiet henviste den rene Eksperimentering til den høiere Værestalt, hvor man ikke behøver altid at rette Jordarbejderne efter hvad der strengt lønner sig. Men i Under-skolerne vilde man alene se Anstalter, som lærte den vordende Avlskarl og Jordbrugsfuldmægtig udelukkende at rette sit Overblik og Folkenes Arbejde paa Foretag, som lønede sig; thi i hvor smukt en Mandes Jordbrug endog tager sig ud, er det langtfra verd at efterligne, hvis det ikke svarer Regning. Den bedste Spore til at faa Hovedbetingelsen (at Gaarden drives saa Lerlingerne ser den svarer sine Renter) opfyldt, troede man opnaaedes, naar Skolebestyreren maa rede for sig som Eier eller Forpagter.

At sidstnevnte Anskuelse har havt mange Tilhengere kan sees deraf, at de throndhjemste Amter allerede har sat den i Udførelse, idet Skolegaardenes Munkvold selges, og Landbrugsbestyreren som Betingelse for at vedblive som saadan er tilpligtet at skaffe sig en passende Eiendoms-gaard eller Forpagtning. Unegtelig er en Kommunes Fordring paa, at dens Skolegaard skal drives saaledes, at den svarer Renterne, fuldkommen billig; thi alene en renteberende Drift er Bewist for, at Lerlingerne faar den rette Indsigt i sit Fag, og hvis vedkommende Overbestyrelser samt det kongelige Departement i de aarlige Besigtigelser af Skolegaarden og i Bestyrernes Indberetninger strengt paafe Driftens Bestaaffenhed og Udbytte, vil der for Eftertiden udgaa Folk fra Landbrugs-skolerne, som man med Tryghed kunde overlade Bestyrelsen af sine Gaarde, medens Flertallet af dem hidtil kun forstaa at lede de spredte Arbejder gennem Eierens Pung, men ikke ere i Besiddelse af virkelige Bestyreevner til at bringe den samlede Bedrift til at klare for sig. (Fortsættes.)

Marsager til mangelfuld Frugtbarhed og kort Livsvarighed hos Frugttræerne.

(Gartner Bengten.)

Som jeg i en tidligere Artikel om Podning har bemærket for Ugestriftets Læsere, kan der ikke finde nogen varig Forening af en Podetvist og en vild Stamme Sted, med mindre de staa i et bestemt Slægtskabsforhold til hinanden; Ublegrenen vover vel paa Pærestammen, men efter et Mars

Forløb gaar den ud. Til at frembringe et ret stærkt og livsvarigt Træ er det imidlertid ikke tilstrækkeligt at iagttage, at dette Forhold er tilstede, dertil behøves ogsaa, at der findes en temmelig nøie Overensstemmelse Sted mellem Podedvists og Stammens Vægt; sætte vi en Podedvist af en kraftigt vorende Væresfort paa en Grundstamme, som har vist, at den er af lignende Natur, staafe vi os derved et Træ, der vil bevare sin Livskraft ligesaa længe som det, der er tiltrukket af Kjerne og aldrig forædlet, forudsat, at vi pleie begge med lige Omhu; thi forsamme vi dette, vil intet af dem blive gammelt. Sætte vi derimod den samme Podedvist paa en svagt vorende Stamme eller paa en Tjørn eller Kvæde, ville vi faa et Træ, der vel begynder at bære tidligt, men bliver kortvarigt. I Mangel paa Iagttagelse af et passende Forhold mellem Podedvist og Stamme ligger der en af de vigtigste Aarsager til den Forringelse af Livskraften, den Svækkelsestilstand, hvori vi ofte finde Frugttrær, der endnu ikke nær ere 50 Aar gamle, medens vi have mange Exempler paa, at Trær, som have dobbelt saa høi Alder, befindes sig i en langt frodigere Tilstand.

Da Modertræets Sygdomme kunne forplanteres med Podedvisten, er det indlysende, at vi bør vise den størst mulige Omhu ved Valget af disse, saa at vi ikke tage dem af Trær, der bære nogenformhelst Spor af Svagelighed eller Sygdom, men kun af aldeles sunde Exemplarer; desuagtet er man paa mange Steder lidet noiesende i dette Punkt, skjøder Podedviste af det første det bedste Træ, om det endog er fuldt af Kraft, og bekymrer sig ikke om, at man derved selv nedlægger i de unge Trær Spiren til Sygdom og tidlig Død. Tager man derimod sine Podedviste af gode, velmodne, ikke altfor yppige Sommerstud paa middelgamle, aldeles sunde Trær og iagttager den forfinævnte Forsigtighedsregel, tilveiebringes der derved Frugttrær, som ville bevare en frodig Livskraft i mange Menneskealbre.

Reglebes maa der anvendes behørig Omhu paa Opplantningen af Stammerne, der tjene til Grundlag for Frugttrær. En af de største Feil, man i den Henseende kan begaa, er at søge at fremstynde deres Udviſning i altfor høi Grad, for snarest muligt at bringe dem i en saadan Tilstand, at de kunne være tjenlige til Forædling, hvad man søger at bevirke ved forskellige Midler, som at plante dem i stærkt gjødet Jord, skjære alle Stedstud af dem o. s. v.; men dette er til stor Skade for dem i mere end een Henseende; for det første opnaa de nemlig derved ikke den Jæstthed i Bedet, der findes hos mere langsomt vorende, hvorfor de blive mindre haardføre, og dernæst blive de saa forvante, at de ikke kunne tage tilfælde med den magrere Jord, hvorpaa de som oftest henflyttes; de standse derfor i længere Tid efter Plantningen i Bærten, sygne, ja gaa aldeles tilgrunde.

Et andet og ligesaa stort Misgreb, der begaaes maasse endnu hyppigere, er, at de unge Stammer sættes altfor tæt sammen og at de ikke omplantes mere end een Gang. Det første med-

fører, at de skyde geist i Veiret, og naar de plantes ud, behøve lang Tid til at udvifle sig saaledes, at de kunne staa paa egne Ben. Af Mangel paa Luft og Lys sætter der sig Mos paa dem, og denne Snyltegjæst bidrager i ikke ringe Grad til at svække dem, idet den suger paa Barken som en Blodigle. Mangel paa tilbørlig Omplantning medfører, at Trærne blive meget slet forsynede med Trævlerodder; men hvormeget dette bidrager til at forhale en frodig Væxt af dem, efter at de ere satte paa deres Bestemmelsessted, ville de fleste Havedyrkere vide af egen Erfaring.

Men om man end anvender nok saa stor Omhu paa Stammerne i deres Opvæxt, ville de dog ikke bringe os nogen tilfredsstillende Vøn derfor, naar vi ikke have sørget for, at de Kerner, hvoraf vi have opelsket dem, ere tagne af saadanne Sorter, som udmærke sig ved Haardførhed og ere lidet modtagelige for Sygdom. At følge det visnok meget hensigtsmæssige Raad, flere nyere Pomologer have givet, kun at lægge Kernen af det vilde Æble- og Pæretræ, er umuligt for de fleste Frugttrædyrkere, da disse Kerner kun undtagelsesvis faaes i Mængde. Det bliver derfor for de fleste en Nødvendighed at benytte Kerner af dyrkede Frugtsorter, men af disse bør man ene vælge saadanne, som have vist sig haardføre, og hvis Frøhuse indeholde mange og tykke Kerner, f. Ex. Stettiner-Æble, Titian-Æble, Jerusalems-Æble, grøn Winterpearmain o. s., medens man bør undgaa Brugen af alle dem, der have store Kjernehuse som Skalviller og lignende, da man har Erfaring for, at de give sygelige og lidet varige Stammer. Saadanne Sorter, som rød Pigeon, Borsdorfer, Sommer-Kalville, Astrakaner og lignende ere aldeles forkastelige paa Grund af deres Kortvarighed, og det har vist sig, at om man end pøder Stammen af en af disse Sorter med den samme Sort, hvorfra de nedstamme, altsaa Pigeonstammer med Pigeonpodedviste o. s. v., blive Trærne dog meget svage af Væxt og opnaa ikke nogen synderlig høi Alder.

Det er imidlertid ikke blot ved Tilrækningen af Trærne, at vi lade det mangle paa den tilbørlige Omhu; ogsaa hvad Plantningen og den senere Pasning af dem angaar, gjøre vi os skyldige i stor Skjodesløshed. For det Første er det kun meget faa Havedyrkere, som tage behørigt Hensyn til Jordboniteten i deres Haver, naar de vælge Trær til at beplante dem med, og det er et meget vigtigt Punkt i Frugttrædyrkningen; thi de forskellige Sorter af Pærer f. Ex. trives ingenlunde alle lige godt i den samme Jord. Hvorfor ville de hvide og især den graa Høst-Smørpære (Bourré blanc og Burré gris) og flere lignende Sorter saa ofte slet ikke trives i visse Haver, medens andre der vore frodigt og blive sunde? — alene fordi Jordbunden der er for svær og kold for dem. Mange ville uden Tvivl være af den Formening, at de, der have en mindre god Jord i deres Frugthaver, let kunne afhjælpe de Ulemper den medfører, ved at grave et stort Hul ud til hvert Træ og fylde det med god Jord, men det

er langt fra, at denne Methode fortjener at anbefales, thi den har i mange Haver vist sig at være en Aarsag til Sygelighed og Ufrugtbarhed hos Trærne. Saalænge Rodderne ikke have strakt sig til Udkanten af Hullerne, vore de vel frodigt, men have de først naaet saa vidt, standse de i Væerten; i den stive Jord udenom Hullerne trænge de ikke gjerne ind; det gaar dem som Potteplanter, der forsømmes med Dmpodning, Næringsforraadet i Roddernes Omkreds forbruges, der føres ikke noget nyt til, og Virkningen deraf kjendes paa Trærnes sygelige Udseende, som end mere forsøges derved, at disse store Huller med den løse Jord i fugtige Aar blive til virkelige smaa Vandbeholdere, idet Fugtigheden strømmer sammen deri.

Endvidere begaaes der meget ofte den Feil at beplante et Jordstykke med et langt større Antal Frugtrær, end der kan faa Plads derpaa, naar de skulle have tilstrækkelig Rum til at udvide sig med deres Kroner og Rodder. I mange Frugthaver er der ikke større Afstand end 10—15 Fod imellem Trærne, men Folgen heraf maa uundgaelig blive, at deres Toppe altfor hurtigt danne et for Luft og Sol lidet gennemtrængeligt Tag, og at det ene Træs Rodder berøve Naboernes Næring. Stærkt vorende Sorter af Æbler, med vidt forgrenede Kroner, og Pærer, der have Tendents til at opnaa betydelig Størrelse, bør man aldrig plante med ringere Afstand end 20—25 Alen; mindre stærkt vorende Varieteter kunne notes med 10—15 Alen.

Det er imidlertid ikke blot i denne Henseende at vore Forfædre have givet os et folgeværdigt Exempel; de have ogsaa, hvad ældre Frugtrær vise, erkjendt det hensigtsmæssige i at plante lavstammede Exemplarer af de kjælnere og mindre stærkt vorende Frugtsorter, da disse ikke trives under vore klimatiske Forhold, naar de have høie Stammer. Vi benytte derimod som oftest saakaldte halvstammede Exemplarer af alle Sorter, uden Hensyn til, om denne Form ogsaa er den tjenligste for dem alle, og bidrage derved selv til at gjøre ikke saa Sorter mindre frodige af Væxt og meget fortaarige.

Og hvad nu endelig den senere Røgt af de saaledes ved Oppløstningen og Plantningen næsten mishandlede Trær angaar, da er den i mange Haver saa mangelfuld, at den maa fremkalde Sygelighed og tidlig Død hos dem. Enten beskjærer man slet ikke Trærne, hvorved deres Kroner i den Grad overfyldes med Stød, at Solen ikke kan komme til at skinne paa en stor Del af disse, eller man foretager en uhenigtsmæssig, som oftest altfor stærk Beskjæring. I hvormange Haver lader man ikke derhos Frugtrærne formelig udtares af Sult? Medens man erkjender Nødvendigheden af at gjøde den Jord, der er bestemt til Dyrkning af Korn og Kjøffenuarter, synes man slet ikke at ville indse, at en saadan ogsaa er tilstede for den Jord, hvorpaa der dyrkes Frugtrær i en lang Aarrække. Man undlader ikke blot at forsyne Jorden i den nærmeste Omkreds af Trærødderne med Gjødningsstof, men lader endog Græs og Ukrud bidrage endmere til at udtære den.

I de Misgreb og den Forsømmelighed, jeg har bragt til Dmtale, ligger Hovedgrunden til den Svagelighedstilstand hos Frugtrærne, hvorover der nu klages saa meget, og derved bliver det let at finde den hensigtsmæssigste Kur imod Dndet.

J. N. Bengtzen.

Afholdte Dyrskuer.

Den 18de August holdtes Dyrskue og Præmiepløining for Aremark Præstegjeld paa Gaarden Kollerød. Til Dyrskuet fremmodte 2 Hingste, 21 Hopper, (7 præmiedygtige), 3 Tyre, 24 Kjør og 3 Faar. Af Kjørene udvalgtes 23 som præmie-dygtige Kjør. Bedømmelseskommissionen tilkjendte følgende Dyr Præmie. For Hopper: 1 Præmie for en brun Hoppe, tilhørende Anders Olsen Igle-rød, 1 do. for en brun do., tilhørende Ole Hansen Afpestrand, og 1 do. for en sort do., tilhørende Elias Hansen Haug. For Tyre: 1 do. for en sort Tyr, tilhørende Niels Hansen Kirerød. For Kjør: 1 do. for en Ko, tilhørende Iver Hans Kjulstad, Husmand under Gladeland, 1 do. for en do., tilhørende Pastor Heyerdahl, 1 do. for en do., tilhørende Johan Rødser, 1 do. for en do., tilhørende Petter Eriksen under Skalleborg, 1 do. for en do., tilhørende Christian Iversen Graabol. For Faar: 1 do. for 3de Faar, 1 Væder, 1 Faar og 1 Lam, tilhørende Anders Jensen Tølfshby. Til følgende Ciere, der have vist Modet Interesse ved at fremsende præmiedygtige Fækreaturer, udleveredes endvidere 1 Exemplar af Haggals anerkjendte Skrift om Meieridriften i Holsten og Slesvig, nemlig: 1) Iver Rod, 2) Anders Tølfshbyen, 3) Lava Kollerød, 4) Jens Kollerød, 5) Dve Espelund, 6) Hans Petter Furuset, 7) Lensmand Abel, 8) Smith paa Gladeland, 9) Anne Hallsby, 10) Thor Espelundshaugen, 11) Thor Østensvig, 12) Andreas Skotsberg. Til Konkurrence ved Præmiepløiningen fremmodte kun 4 Ploiere, 2 med engelske og 2 med norske Hesteplouge. Uagtet Pløiningen ikke var saa smukt udført, som man kunde have ønsket sig, blev de dog Alle, paa Grund af det uheldige Ploiefelt, som i den ene Ende bestod af mangeaartig og seig Græsvoild, der tildeels var ujevn, tilkjendt følgende Præmier, nemlig: 1ste Præmie af Værdi 4 Spd. tilkjendt Ploieren No. 2, Jens Svendsen Grobel med engelsk Plog, 2den Præmie af Værdi 3 Spd., tilkjendt Ploieren No. 4, Ole Jensen Gladeland med norsk Plog, 3die Præmie af Værdi 2 Spd., tilkjendt Ploieren No. 1, Ole Jensen Vig med norsk Plog, 4de Præmie af Værdi 1 Spd., tilkjendt Ploieren No. 3, Christian Jensen Krosby med engelsk Plog.

Modet i Rodens Præstegjeld holdtes paa Gaarden Falkenberg den 19de August. Til Konkurrence ved Dyrskuet fremmodte 4 Hingster, 14 Hopper, 11 Tyre, 93 Kjør og 3 Flokke Faar, hver Flok bestaaende af 1 Væder og 2 Faar. Af Fækreaturerne blev udvalgt som præmiedygtige 47

Rjør. Vedkommelseskommissionen tilkjendte følgende Dyr Præmie. For Hingst: 1 Præmie for en musfort Hingst, tilhørende Amund Iversen Taralsrud. For Hopper: 1 do. for en Hoppe mørkbrun af Farve, tilhørende Christian Strigerud, 1 do. for en mørkbrun do., tilhørende Ole Nielsen Grisebu. For Tyre: 1 do. for en sort og hvid Tyr, tilhørende Iver Olsen Raffestad. For Rjør: 1 do. for en rød og hvid Ko, tilhørende Amund Bigeby, 1 do. for en rødbleket do., tilhørende Amund Bigeby, 1 do. for en rødbleket do., tilhørende Anders Andersen Berger, 1 do. for en do., tilhørende Johannes Andersen Hollet, 1 do. for en do., tilhørende Iver Olsen Falkenborg, 1 do. for en do., tilhørende Iver Olsen Raffestad, 1 do. for en do., tilhørende Erik Pytterud. Til følgende Ciere, der havde vist Mødet Interesse ved at fremsende præmiebygtige Fakreaturer, uddeltes endvidere 1 Gremplar af Afhandlingen om Meierierne i Holsten og Slesvig, nemlig: 1) Petter Tunstov, 2) Anders Bestby, 3) Augustinus Laagetorp, 4) Iver Falkenborg, 5) Johannes Strikerud, 6) Johannes Jeriko, 7) Heidenreich, 8) Andreas Trøsevig, 9) Andreas Fjeld, 10) Andreas Storlås, 11) Zyprian Fygerud, 12) Lensmand D. Lund, 13) Anders Jørgensen Glumborg, 14) Amund Bigeby, 15) Brynildsen paa Akerud, 16) Anders Akerød, 17) Wilhelm Fygerud, 18) Ole Andersen Fjelling, 19) Johan Tøften, 20) Andreas Flor, 21) Ole Glumborg, 22) Iver Tøften, 23) Iver Maen, 24) Jens Huser, 25) Thore Tommelrød, 26) Andreas Nordby, 27) Hans Baima, 28) Johannes Kongsbakke, 29) Johan Falkenborg, 30) Johan Glumborg, 31) Amund Taralsrud, 32) Zyprian Glumborg, 33) Hanfen paa Nyborg, 34) Nicolai Sameiet, 35) Pastor Gude, 36) Wilhelm Raffestad, 37) Anders Stærbl.

(Smaal. Amtstid.)

Jndlandet.

Christiania. Ved lgl. Resol. af 17de f. M. er der 1) af de af sidstafholdte Storting til Landsbrugets Fremme bevilgede Midler tilstaaet Romsdals Amtskommune et Beløb af indtil 100 Spd. som Bidrag til Løn i et Aar til tvende kundige Mænd, der have at reise omkring i Amtsdistriktet og meddele Undervisning i Kvægrog og andre i Forbindelse dermed staaende Grene af Landhusboldningen, under Betingelse af, at der af nævnte Amtskommunes Midler i dette Diemed udredes et lige stort Beløb; 2) er der af de til tilfældige Udgifter ved Veivæsenet bevilgede eller bevilgende Midler indtil videre tilstaaet Romsdals Amtskommune et Beløb af 400 Spd. aarlig som Bidrag til Lønning af en Veinge-
niør for bemeldte Amt.

— Sidste Storting bevilgede 24,000 Spd. til Solvtoi og Inventarium til Slottet. Noget af Solvtoiet er ifølge Morgenbladet bestilt hos Guldsmede her i Byen; endel af Inventariet skal være bestilt i Stockholm.

— Vagtmanden paa Nylands mekaniske Værk-

stedes Tomt ved Akerselvens Munding saa sig i Søndags nødt til at bruge Vaaben mod nogle franske Matroser, der trods hans strænge Forbud med Magt vilde bane sig Vej over Tomten tilbage til sine Skibe. Ved Forhøret erkendte Franskmændene, at de forstod, at de ikke skulde gaa over Tomten, og at de alligevel forsøgte at gjøre det og mente, at det skulde gaa an, da de for havde påseret samme Vej. Derimod nægte de at have gjort noget foreløbigt Angreb paa Vagtmanden; denne forklarer nemlig, at Franskmændene kastede Stene paa ham og truede ham med en Hammer; han gif da op i 2den Stage efter en Dre, som han, da de atter trængte ind paa ham, brugte, idet han først slog med Hammeren, derpaa med Eggen, saaat den Gne. flk et betydeligt Saar i Siden og maatte bringes paa Rigshospitalet. Der skal dog ei være Fare for hans Liv.

— Sidstleden Mandag Morgen fandt etpar Fiskere Riget af en Mandsperson ude i Langviksbugten paa Ladegaardsøen. Stedet, hvor han laa, var lige under en brat Skrant, og man antager saaledes, at Personen i beruset Tilstand er gaaen feil og faldt ud over Fjeldet og ned i Søen. Da Fiskerne fandt ham, gif endnu hans Uhr. Personen var Suedkermester her i Byen.

Lillehammer, den 29de August. I dag tager Hestestillingen paa Stav sin Begyndelse. Udstillingen afholdes paa Exercerpladsen Melumsvolden, imellem Baadsto og Gaarden Stav, hvor man har indhegnet en hollænt, 200 Alen lang og 100 Alen bred Græsvold med en 3 Alen høi Skigaard, ved hvilken de udstillede Heste ere anbragte saaledes, at hver Hingst har 8 Alen og hver Hoppe 6 Alen bred Plads. Hver Plads er mærket med en større Nummerbrille med malede Zifre, hvorhos Dyrene selv ere forsynede med tilsvarende mindre, ved Grimen befæstede Nummerbriller. Ved denne Anordning og med den trykte Katalog i Haanden er det let at erholde de fornødne Oplysninger om Dyrene.

I Midten af Lokalet er opreist en løvklædt Tribune og nærmere den ene Ende er indhegnet en 32 Alen bred Bolte, hvor Prisdommerne kunne prøve og nøiagtigt undersøge Hestene. Ved Siden af Bolten er en Lovhytte til „Kontor“ for Prisdommerne. Pladsen er smykket med Flag. Stærk Vagt og Polit er tilstede forat vaage over god Orden. Entréen koster 6 ø for hele Tiden, som Skuet varer, hvorved især tilsigtes at forhindre Trængsel, og at ikke en Mængde Vorn strømme til og udsættes for Beskadigelse af Dyrene.

Al de to beklippede Prisdommere har den ene, Niels Huseby, meldt Forsald; der vil altsaa blive to Prisdommere at opnævne ved selve Udstillingen.

Alf de 56 indmeldte Dyr ere fra Fron 13, Gudsdal 12, Faaberg 4, Dier 3, Ringebu 2, Waage 2, Lom 1, Lesje 4, Gran 2, Østre Toten 1, Bardal 3, Valdres 1, Romsdals Amt 5, Nordre Bergenshus Amt 1, Ringbaker 1, Leiten 1.

Fra Malesund skrives d. 20de August om et Naturfenomen, som Ingen havde oplevet Mage til. I Søkelven, etpar Mile fra Byen, voxede i et Tor-denveit, der dog ikke ledsagedes af nogen usædvanlig stærk Skyfregn, Vandet i en Elv, der strømmer ned fra et lille Vand eller Bassin oppe i Fjeldet, saa

pludselig og voldsomt, at Elvebruddet, der tildels tog et andet Lob, anrettede betydelig Skade paa Agre og Marker og truede Gaarden Fauskes Huse med Ødelæggelse, hvilket dog heldigvis ikke skede. Man forbausedes over, at se Flommen opfyldt med Isstykker — Hagel kan man ikke kalde det, da de fleste vare over et Hønsæggs Størrelse og i alle mulige Skikkelser. Efter Skrællen og Besindelsen i at finde sig i den forvoldte Skade, der af en stærkere Haand end alle Menneskelige var Gaardens Dpfsiddere tilføjet, begyndte man at tænke paa de rundt hint Vandgræsbede Kreaturer og disses Vogtere; men til stor Forundring erfarede det senere paa Dagen, at disse saavel som Kvæget vare aldeles uden Fare; de havde seet, sagde Gæsterne, at Isstumper fra Tordenkyen havde regnet ned i Vandet, som derved overskyllede dets Bredder i stor Udstrækning.

Til dette Særsyn, som man næsten skulde anse som fabelagtigt, hvis det ei havde Gakka for sig, kommer endnu, at endel af Fjeldet paa den modsatte Side af nævnte Vandbasin samtidig styrtede ud i den saakaldte Storrfjord, hvoraf dets Fod beskylles, og frembragte en Vølgegang i Søen ved den anden Side af Fjorden — noget over 1/2 Mil — der satte Beboerne i Skræk, da selv den stærke Storm ikke havde sat Søen i et saa voldsomt Oprør. — Ved Elvebruddet medgik endel Kværnhuse og en Bro; Dpfsidderne agte at lade holde Udskiftning paa Gaarden, hvorved Skaden forholdsmæssig og ligelig vil blive fordelt.

Udlandet.

Østerrig. „Times“ for 23de August indeholder følgende Artikel om Østerrigs indre Tilstande. „Da Østerrig rykkede i Marken, frydede dets Hærsystem sig af den allerhøieste Anseelse. Det østerrigiske Øserer-Reglement opvakte vor Armekommandos Misundelse og gjaldt for det Billede, efter hvilket vi med alle Kræfter havde at stræbe. Da Folkerepresentationens System, som man troede, havde at bestaa sin Ildprøve, paa hvem Anden vendte sig da visse Folks Dine, end paa Østerrig? Det havde intet Parlament, hvori den indre Forvaltnings Sager, som skulde afgjøres felles og blive underkastet inperentente Drostelser. Det havde ingen offentlig Mening, som iuststemmig basunerede Tingene ud i Verden, hvis Bekjendtbliven aldrig var bleven paatænkt. Det havde ingen Offentlighed for officielle indre Indretninger, der under det gamle System kun var bekjendt for de umiddelbart deri Delagtige og for Monarkiets Fiender gennem deres Spioner. Det besad ingen fri Presse, som kunde indskrive de Skyldige for deres Forefatte og for Verden, og bringe enhver i Mørket svævende Korruption for Dagens Lys. Det havde en Hær og et System, som kunde tjene Europa til Monster. I Tillid til sin egen Fuldkommenhed havde det med kynisk Overlegenhed kritiseret samtlige Englands og Frankrigs Uheld i Krim-Felttogene og med ufeilbar Myndighed afgjort, i hvilke Stykker vore Generaler havde feilet, og hvilke Ulykker der

vare bleve forarsagede ved Mangel paa hin Energi og Klæthed, som er eiendommelig for de despotiske Forfatninger. Alligevel kom den Tid, da den militære Fuldkommenhed blev sat paa Prøve. Østerrig rykkede i sin hele Stokthed og alt sit Mod i Marken. Fra det første Sammenstød vendte det tilbage kvættet, forvildet og bedrovet. I Østlans driftige Billedsprog heder det, at „Fingal rykkede ud med sit Folks Strøm, men stodte paa en Klippe,“ og Doversætterten eller Østerrabereren udfører Billedet videre, idet han siger os, at „han rullede tilbage, knækket af Spydet. Frants Joseph befinder sig omtrent i den samme Stilling. Han og hans østerrigiske Hær ere bleve rullede tilbage; og eftersom de ere rullede tilbage til Wien, foranlediger den første Tilbagekomst af Bevidstheden dem til at spørge hverandre, hvorved denne tilsyneladende unnlige Katastrofe blev tilveiebragt. Østerrig befinder sig i en lang stemmer Stilling end vi ved Enden af Felttoget paa Krim. Vi led, men vi seirede. Østerrig har lidt og bukket under. Vi lagde vort Systems Mangler noget hen for Verden, men overvandt dem ved haardnakket Uholdenhed og opfrende Mod. Østerrig har forraadt sin tilsyneladende store Styrelses Huldhed og seet den bryde smaat sammen. I Zürich og Paris bærer det naturligvis endnu bestandig den hoimodige Tillid til en paa Diplomatiens Felt stedse lykkelig Magt til Slue; men hjemme er det gsemmentrængt af den uhyggelige Dverbevisning, at det just ikke er saa vel faren hjemme. Saaledes ser man vel i Orienten mangen Gang en Bolig, som uddvendig fremstiller for Diet et smukt og varigt Palads, og dog er det intet andet, end et pent anstrøget, af de hvide Myrer gennemgnavet Træværk, ud af hvilket Gieren flygter, fordi han er bange for, at hele Stadsen, ved den ringeste Rystelse, som maatte forarsages af en lærmende Gjest eller en paatrængende Fiende, kunde falde sammen over hans Hoved. Maaske staar det ikke ganske saa stemt til med Østerrig; men Symptomerne ere dog meget foruroligende. Frants Joseph fandt, at der var noget Raadent i Staten Østerrig, og trods alle hans beundringsværdige, despotiske Institutioner vidste hele Verden det ligesaagodt som han selv. Endog de gemene Tyrol-Fjægere havde opdaget det, og, idet de reve Blomsterne af deres Huer, talte om sine Generalers Udygtighed paa samme Maade som vi snaksomme Englændere tale om saadanne Ting. De anvendte paa sig selv det tvetydige Kompliment, som vi modtoge af Russerne, at „vi vare af Gfser førte Løver.“ Keiser Frants Joseph har sagt Europa, at han har sluttet Fred for at foretage tidsnæssige Reformere i det Indre. Medens vi udenfra iagttog Østerrigs skuespilagtige Holdning, ventede vi med nogen Nysgjerrighed paa, hvorledes det vilde gaa til i det Indre under Trykket af dets indre Dverbevisninger. Naturligvis antage vi, at man vilde bygge sammen den store Reform i det Almindelige. Det hører ikke til det despotiske Hærskabs Fordele, at nye Forholdsregler vinde ved Diskussionen deres Skikkelse og kunne blive prøvede ved Kritiken. De maa blive prøvede i Mørket, bragt færdig hamrede for Dagens Lys, lagte paa Pidskallen og først da og for bestandig blive seede i deres forblivende Gestalt.

Italien. Den 24de ds. har en Konference fundet Sted mellem den franske og sardiniske Besuldmagtige i Zürich. En fransk Kabinetsekretær var ankommen og afreiste samme Dag. Den østerrigske Keiser blev den foregaaende Dag truffen af et let Slagtilfælde, men kom sig snart.

— Turinerbladene, som hidtil have været meget forsigtige og tilbageholdne ligeoverfor Bevægelserne i Hertugdømmerne, begynde at udtale sig mere aabent om de nyeste Begivenheder i Toscana og Modena og Spørgsmaalet om, hvilke Forpligtelser for Sardinien, der vil resultere af samme. Dypnitione erklærer endog Regeringen bunden ved de i Villafranca overtagne Forpligtelser, og er af den Mening, at denne maa søge at bringe disse sine Forpligtelser i Samklang med de med Italien, men kommer dog til den Slutning, at Sardinien ikke aflaaende vil bevare de af Central-Italien til dets Gunst lydende Manifestationer. Meget friere udtaler Independence sig. Ifølge dette Blad var den sardiniske Regering besluttet paa at antage Toscanas Tilslutning, men vilde udsætte med at tage Landet i Besiddelse, indtil de over dette Anliggende svævende diplomatiske Forhandlinger ere sluttede.

— Striden om Østerrigs og Frankrigs Hensigter betræffende de italienske Tyrstors Restauration vedværer. Dmtalelsesværdige ere nogle faktiske Støttepunkter for den Anskuelse, at der ei er at tænke paa en bevæbnet Intervention til Gunst for disse Souveræner.

Saaledes skal der, ifølge en Wienerkorrespondence, i Paris være usorbeholdt erklæret den unge Storhertug af Toscana, at Frankrig paa diplomatisk Veie og med det Gode allerede har gjort Alt, og er beredt til at gjøre endnu mere forat muliggjøre de mellemitalienske Tyrstors Restaurationer, men vil ubetinget afholde sig fra enhver Anvendelse af Magt.

En Pariserkorrespondent tror endvidere at kunne meddele, at der i Præliminarierne i Villafranca udtrykkelig er bestemt, at hvarken Frankrig eller Østerrig maa anvende Magt forat bringe Stipulationen betræffende Hertugernes Tilbagetrædelse i Udførelse.

Derimod skal man bestræbe sig paa at vinde Østerrig for Tanken om en europæisk Kongres ved Udsigten til, at Gjenindsættelsen af Tyrstorne derved skulde blive lettere. I disse Bestræbelser vil Frankrig, efter hvad der gjentagende paastaas fra forfælselige Sider, paa det kraftigste blive understøttet af Rusland.

Dyrskue.

Det af Akerhus Amt's Landhusholdnings-selskab annoncerede Dyrskue, der vil omfatte Fækreaturer og Svin, vil, dersom et tilstrækkeligt Antal Dyr indsendes, blive afholdt paa Centralinstituttet Nas Fredagen den 23de September forstkommende. Vedkommende, der velvilligen ville lade Dyr fremmøde, anmodes om at indmelde samme inden Torsdagen den 17de September med Dypgivende af Navn og Alder til en af Dhr. Direktør Dahl, Centralinstituttet Nas, Veinspektør Erlandsen, Kvam i Vestby, Proprietær Møller, Kjølstad i Nas eller til Undertegnede. Ingen Dyr

stedes Afgang til Udstillingen uden at være anmeldte inden den bestemte Tid. Der vil uddeles en 1ste Præmie for Kjør til Vardi 10 Spd., en Do. for Dyrer 10 Spd., en Do. for Kvier 6 Spd. og en Do. for Svin 5 Spd. De øvrige Præmier's Antal og Størrelse vil afhænge af de indmeldte Dyr's Antal. Fækreaturerne maa medbringe Klave Baand; for Svinene vil der være særskilte Indbegninger. For Dyrenes Føde under Dypholdet paa Stedet vil der blive sørget. Dyrene maa fremmøde paa Nas Udstillingsdagen inden Kl. 6 Morgen.

Abildsøe pr. Christiania den 29de August 1859.
N. Wetlesen.

Præmiepløining.

I Forbindelse med ovenstaaende Dyrskue vil blive afholdt Præmiepløining. Vedkommende ville melde sig inden Onsdagen den 21de September forstkommende paa Kontoret i Centralinstituttet Nas, hvor Stedet m. B., der Pløiningen skal foregaa, vil blive opgivet. Pløierne anmodes om at indfinde sig paa Pladsen den 23de September inden Kl. 9 Morgen.

Norskt Fiske-Guano.

Et større Parti af norskt Fiske-Guano, der er hidkommen fra Fosoten, havs til Udsalg. Prisen en 2½ Spd. pr. Centner i Sække paa 2½ Centner. Emballagerne 20 ø extra. Man henvende sig til F. H. Frølich's Kontor, Røgens Gade No. 14.

Christiania Kornpriser.

Indenlands

Hvede, 3% a 5½ Spd. Intet solgt.
Rug, 16 ø a 17 ø.
Byg, 11 ø a 14 ø.
Havre 8 ø a 9 ø 12 ø.

Udenlands

Rug østersøist 16 ø 12 ø a 17 ø.
Rug dansk 16 ø.
Byg 2radigt 15 ø 18 ø a 16 ø.
Erter 4% a 4% Spd.
Hvede 5% a 5% Spd.

Christiania Fiskepriser.

Sild, Rømbd. 4 Spd. pr. Tb.	Nye Varer:
Sild, stor Mtb. 3½ Spd. pr. Tb.	6 Spd.
Sild, smaa do. 16 ø.	5 —
Sild, stor Christ. 3 Spd. pr. Tb.	4 —
Sild, smaa do. 13 ø pr. Tb.	3 —
Storset 4 ø 12 ø a 1 Spd. pr. Bog.	
Middelsæt 3 ø 12 ø pr. Bog.	
Smaaet 2 ø 12 ø a 3 ø pr. Bog.	
Rødskær 6 ø 12 ø.	

Følgebild til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.